

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2009-11-17

HSN 0902-0182

Handläggare:
Peter Ölund

Yttrande över motion av Lars Dahlberg (S) m.fl. om respekten för internationell rätt

Ärendet

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motionen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att överlämna förvaltningens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens synpunkter

Motionärerna, Lars Dahlberg, Anna Kettner, Staffan Holmberg och Göran Wrene, refererar till problem vid upphandlingar med leverantörer/anslagsgivare som inom delar av sin verksamhet inte lever upp till internationell rätt. Motionärerna föreslår vidare att landstingsfullmäktige beslutar att "utreda hur respekt för internationell rätt kan infogas i SLL:s koncernövergripande policy med utgångspunkt bl.a. i FN:s Global Compact-program".

Stockholms läns landsting har genom beslut i landstingsfullmäktige 2008-02-12 antagit en uppförandekod för leverantörer. Denna uppförandekod har tagits fram genom ett samarbete med Region Skåne och Region Västra Götaland. Uppförandekoden innebär i korthet att leverantören förbinder sig att

- följa nationell lagstiftning
- inte använda barnarbete
- inte använda tvångsarbete
- inte göra sig skyldig till diskriminering
- betala lön (lägst nationellt lagstadgad minimilön) direkt till den anställde

- inte tillämpa veckoarbetstid utöver den nationellt lagstadgade
- i länder där föreningsrätten är inskränkt medverka till att anställda får möta företagsledningen för att diskutera löne- och anställningsvillkor utan negativa konsekvenser
- ta miljöhänsyn
- ha en arbetsmiljö som överensstämmer med internationella riktlinjer
- acceptera inspektioner från den upphandlande myndigheten

Detta område – att ställa etiska och sociala krav på leverantörer i andra länder och världsdelar – är under utveckling. Stockholms läns landsting har valt att i sin upphandlingspolicy kräva att landstingets bolag och förvaltningar inför upphandlingar ska ta ställning till huruvida man ska kräva av den eller de leverantörer som vinner en upphandling att de ska anta landstingets uppförandekod för leverantörer.

För att uppförandekoden ska få en god efterlevnad i praktiken är det viktigt att krav i samband med avtalstecknande åtföljs av en påtaglig sannolikhet för att bli föremål för inspektion. Miljöavdelningen inom LSF – som har fått ansvaret att arbeta med uppförandekodens genomförande – har därmed valt att fokusera på ett antal områden där riskerna bedöms som störst vad gäller de etiska och sociala aspekterna. Dessa är:

- Instrument och rostfria sjukvårdsartiklar
- Operations- och engångsartiklar
- Handskar, sprutor, kanyler
- Förbandsartiklar
- Textilier

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning ställer sig bakom de ansträngningar som görs för att landstingets upphandlingar ska vara hållbara i alla avseenden. De upphandlingar som beslutas i HSN avser huvudsakligen hälso- och sjukvårdstjänster som produceras i Sverige av företag baserade i Sverige med personal som omfattas av kollektivavtal enligt svensk modell. Att införa krav på undertecknande av uppförandekod

i dessa upphandlingar har därmed inte legat högst upp på agendan. Dock förekommer ett mindre antal upphandlingar där tjänster och produkter integreras. När det gäller införande av krav på uppförandekod i dessa kommer HSN-förvaltningen att samarbeta med LSF-miljö och SLL-Upphandling för ett införande i takt med att resurserna så tillåter.

Catarina Andersson Forsman

Patrik Hansson

Motion av Lars Dahlberg m fl om respekten för internationell rätt

Januari 2009 avslutas upphandlingen av ny operatör av tunnelbanan. Det har varit en av Europas största upphandlingar. När denna motion skrivs är det ännu inte beslutat om vilket anbud som vinner upphandlingen. Oavsett utfall kan dock konstateras att åtminstone ett av de företag som lagt anbud i upphandlingen uppenbart och flagrant bryter mot internationell rätt via ett dotterbolag. Vi socialdemokrater anser att ett sådant agerande borde utesluta ett företag från fortsatt delaktighet i upphandlingsprocessen.

Vikten av att vara tydlig även i frågor som har anknytning till mänskliga rättigheter och internationell rätt aktualiserades av SL:s styrelse så sent som den 8 september 2008, då styrelsen beslutade att stödja FN-initiativet Global Compact.

Tunnelbaneupphandlingen har visat att de företag som är intresserade av att bedriva verksamhet i Stockholm i allra högsta grad är internationella. Det är stora företag och koncerner som visat intresse och dessa har verksamhet över hela världen. Att bara ställa krav på att deltagande företag ska följa de lagar och förordningar som gäller i Sverige är inte tillräckligt. Vi får inte hantera skattebetalarnas pengar så oaktsamt att de riskerar bidra till kränkningar av folkrätten.

Vi socialdemokrater anser att ett minimikrav för att kvalificera sig till en upphandling i Stockholms läns landsting måste vara att man respekterar nationell och internationell lag.

Frågan om etiska krav vid offentlig upphandling har diskuterats flitigt. Många marknadsliberaler menar att några andra krav än de som är strikt kopplade till utförande och ersättning inte får ställas. Pengar tillåts gå före moral. Allt fler ifrågasätter dock ett sådant synsätt. Att skattepengar indirekt bidrar till barnarbete, miljöförstöring eller kränkningar av folkrätten är i det allmänna rättsmedvetandet helt förkastligt.

Flera juridiska experter menar att Lagen om offentlig upphandling (LOU) ger möjlighet att juridiskt ställa etiska krav vid upphandling (se t.ex. *Etiska krav med fokus på internationell rätt i offentlig upphandling*, Riksdagens utredningstjänst, Dnr 2006:317). Framförallt framhålls att krav på att man följer de uppförandekoder som rekommenderas i redan nämnda FN:s Global Compact-program mycket väl skulle kunna vara förenligt med LOU. Ju mer internationellt accepterade kraven är desto troligare är att de accepteras som förenliga med LOU.

Med anledning av ovanstående föreslår vi landstingsfullmäktige besluta

att uppdra till landstingsstyrelsen att utreda hur respekt för internationell rätt kan infogas i SLLs koncernövergripande upphandlingspolicy med utgångspunkt bl.a. i FN:s Global Compact-program.

Stockholm den 5 februari 2009

Lars Dahlberg

Staffan Holmberg

Anna Kettner

Göran Wrene